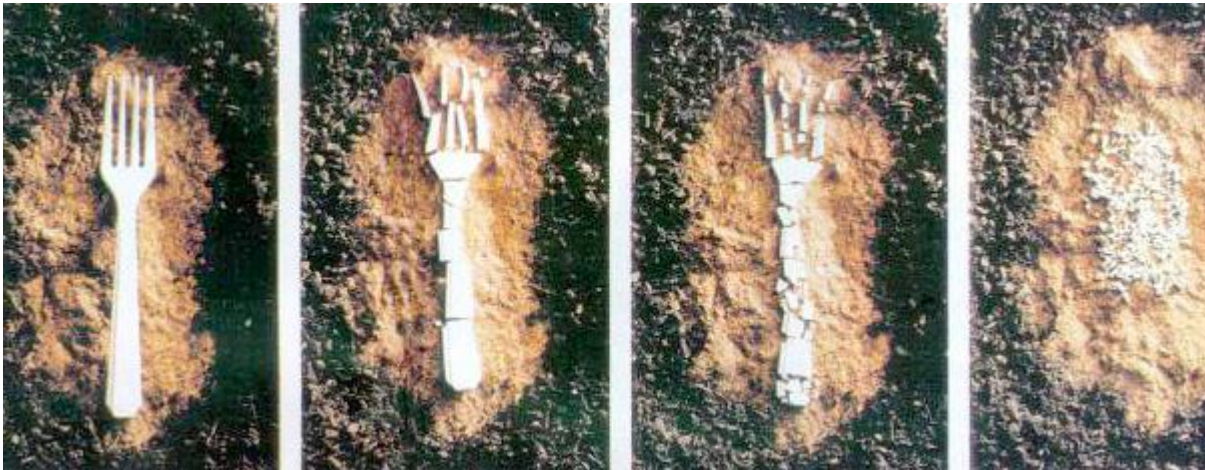

Vienreiz lietojamai plastmasai nē!

Mūsdienās dzīve nav iedomājama bez plastmasām. Pateicoties ļoti dažādajām fizikālajām īpašībām, plastmasas aizstāj tādus dabīgus materiālus kā akmens, koks, āda, tekstilšķiedra, kauls, (arī zilonkauls). Bieži plastmasas aizvieto stiklu, papīru, keramiku, metālus.

Plastmasa līdz galam nesadalās nekad.

Tā tikai sadalās, līdz kļūst mikroskopiska. Arī plastmasas dedzināšana nav dabai draudzīgs risinājums, jo šajā procesā izdalās videi un cilvēku veselībai bīstamas dioksīna emisijas.

Plastmasas salmiņi??

Salmiņu izmēra dēļ, jūras un okeāna iemītnieki ar tiem var aizrīties vai kā citādi savainoties.

Un lielākajā daļā gadījumu šīm būtnēm neviens nespēj palīdzēt, un tas var beigties ļoti skumji. Tāpēc apdomā, vai tavam dzērienam tiešām absolūti ir nepieciešams salmiņš, kas var apdraudēt ūdens iemītniekus.

Lai arī daļa salmiņu veidoti no pārstrādājamiem materiāliem, tos var būt ļoti grūti pārstrādāt.

Tā kā salmiņi ir tik viegli, tie visbiežāk izkrīt cauri šķirošanas mašīnām un nonāk uz zemes. Tas ir, ja salmiņi vispār ir iemesti īstajā atkritumu tvertnē.

Ja bez salmiņiem iztikt nevari, iegādājies metāliskos.

Tos vari tīrīt un lietot atkal un atkal. Daudzas slavenības jau sākušas sekot šim trendam, metāla salmiņus izmantojot ne tikai mājās, bet arī ņemot līdzi uz kafejnīcām.

IZRĀDĀS!!!!

Niedru salmiņi ir dabai draudzīgs risinājums plastmasas aizstāšanai un pēc tam, kad to esat pārstājuši lietot, tas neatstās nekādas kaitīguma pazīmes dabai.

Ditu un Jāni patīkami pārsteidza, ka pavisam neilgā laikā jau ieguvuši lielu interesi par produktu gan no individuāliem lietotājiem, gan veikaliem, kafejnīcām un bāriem. Arvien vairāk cilvēku pievērš uzmanību dabai draudzīgiem materiāliem, zero-waste kustība Latvijā kļūst arvien populārāka.

Katrs salmiņš ir roku darbs - tapšanas process ir sarežģītāks, nekā pirmajā mirklī varētu šķist. Dita Katlapa stāsta, ka īstā tehnika radusies pēc ilglaicīgiem eksperimentiem, izmēģinot dažādus darbarīkus. Sarežģītākais - pasterizācija, lai salmiņi būtu droši lietošanai.

Niedres ir pateicīgs augs - tās ir cietas, izturīgas un, nomazgājot un kārtīgi izžāvējot, salmiņus var lietot ne vienu reizi vien. Turklāt pats svarīgākais - niedru salmiņi ir labai draudzīgs risinājums plastmasas aizstāšanai un pēc tam, kad to esat pārstājuši lietot, tas neatstās nekādas kaitīguma pazīmes dabai.

Šobrīd [Niedrini](#) pieejami [Etsy](#) veikaliņā, taču nākotnē ražošana tiks attīstīta, lai varētu piedāvāt arī bāriem un kafejnīcām un par publikai patīkamām cenām.

PLASTMASAS MAISINI???

Tā kā plastmasu ražošanas apjomi nemitīgi aug, rodas arvien vairāk atkritumu. Tie pārklāj jūras un upju virsmas, reizēm zem tiem slāpst jūras iemītnieki. Nevīžīgi nomestus dažādus trauciņus un maisiņus ar pārtikas atliekām ieēd dzīvnieki. To organismi, protams, nav piemēroti plastikātu pārstrādei, un dzīvnieki iet bojā bezjēdzīgā nāvē.

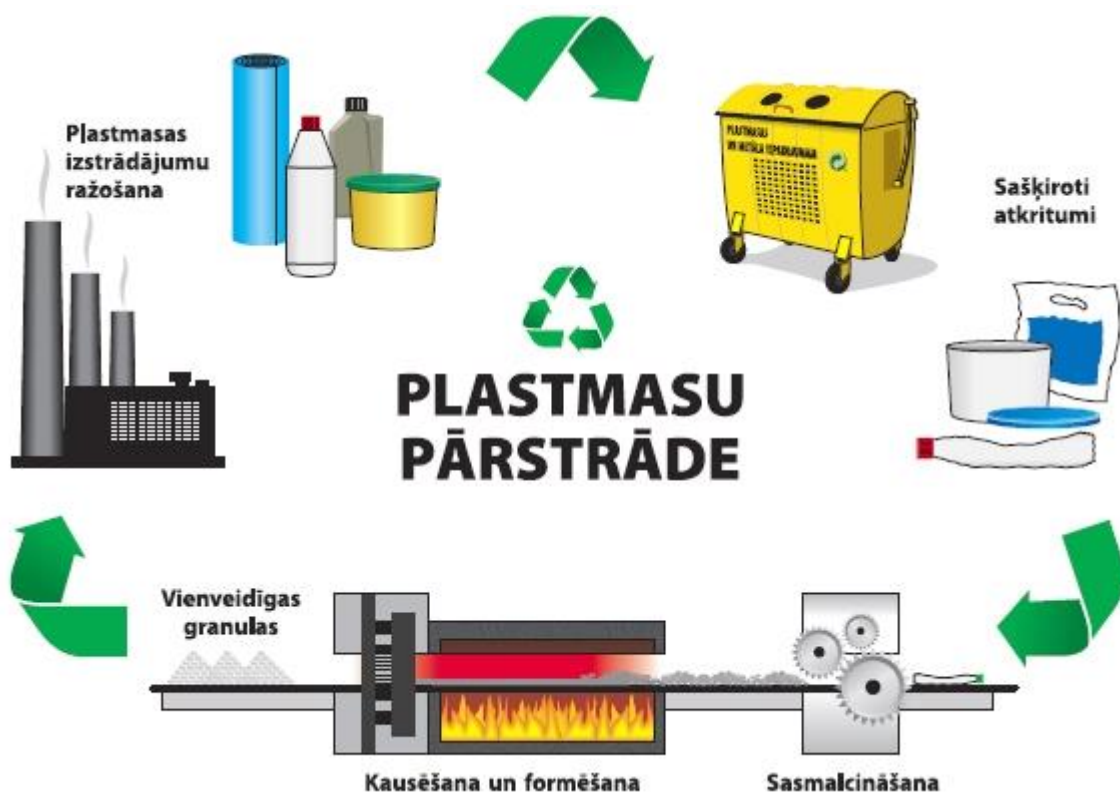
Nevīžīgi nomestus dažādus trauciņus un maisiņus ar pārtikas atliekām ieēd dzīvnieki. To organismi, protams, nav piemēroti plastikātu pārstrādei, un dzīvnieki iet bojā bezjēdzīgā nāvē.

Visu atkritumu savākšanas pamatā ir 3R koncepcija: reduce; reuse, recycling, kas tulkojumā nozīmē:

****lietot mazāk,
**** lietot vēlreiz,
*****pārstrādāt.

Lai atkritumus pārstrādātu, tie jāsavāc.

Kādēļ atsacīties no plastmasas maisiņu lietošanas?

- Pēdējos gados palielinājies plastmasas iepakojuma daudzums, tādējādi **pieaug arī atkritumu apjoms**.
- Plastmasa atšķirībā no papīra dabā sadalās ļoti ilgi, plastmasas maisiņi gaismas un ūdens ietekmē sadalās 10 līdz 20 gados, bet **lielākā daļa plastmasu dabiskajā vidē nesadalās un nepārveidojas**, bet piesārņo dabu. Brīdī, kad plastmasas maisiņi sadalās (tas var būt pat pēc 1000 gadiem), **kaitīgās vielas, no kuriem tie ražoti, izdalās zemē un ūdenī**.
- **Plastmasas maisiņi tiek ražoti no naftas produktiem, kas ir dabā neatjaunojams resurss**, nemaz nerunājot par to, ka to ražošana rada piesārņojumu un siltumnīcas gāzu emisijas visā pasaulē.
- **Plastmasas maisiņi daudzviet rada aizsprostojumus upes gultnēs, radot pat plūdus, mainot upes dabisko stāvokli.**
- Tie rada draudus mājdzīvniekiem, putniem un savvaļas dzīvniekiem (ir gadījumi, kad maisiņa rokturi apvijas ap kāda dzīvnieka kaklu un tas nosmok, dzīvnieki var netīšām tos apēst).
- Pēc izlietošanas, plastmasu dedzinot, izdalās indīgas vielas, kas nonāk augsnē, kurā mēs audzējam pārtiku, ko ēdam un gaisā, kuru elpojam.

Atsakies no plastmasas maisiņiem!

Plastmasas maisiņu vietā uz veikalu līdzī ņem auduma maisiņu.

Tā tu nepiesārņosi vidi un rādīsi paraugu citiem. Veikala īpašnieki piedāvā plastmasas maisiņus, jo viņu konkurenti to dara, kuri savukārt to dara, jo pircēji vēlas saņemt šo ērto pakalpojumu, kas īstenībā vien tāds „lāča pakalpojums” vien ir. Atsakies no maisiņa, un varbūt jau drīz veikala īpašnieki to vairs bez maksas nepiedāvās, jo cilvēki būs sapratuši, cik plastmasas maisiņi var būt kaitīgi videi.

Rīkojies zaļi:

- Sākumā apskati maisiņu uzkrājumus mājās. Izmanto tos, piemēram:
 - Iepērkoties
 - Kārtojot māju, iepako retāk lietojamās mantas
 - Kad tie vairs nav lietojami, izmet plastmasai paredzētā atkritumu tvertnē, lai tos varētu pārstrādāt atkārtoti.
- Aizvien vairāk veikalu piedāvā iegādāties videi draudzīgos papīra vai auduma maisiņi. Izmanto šo piedāvājumu! Auduma maisiņus varēsi izmantot atkārtoti, bet papīra maisiņus vari pēc tam izmantot:
 - Kā ietinamo papīru;
 - Kā vākus skolas grāmatām;
 - Veidojot kopā ar bērniem aplikācijas u.tml.
- Pēc iepirkšanās, atliec auduma vai papīra maisiņu atpakaļ mašīnā vai somā, lai nākošreiz tas būtu pie rokas!

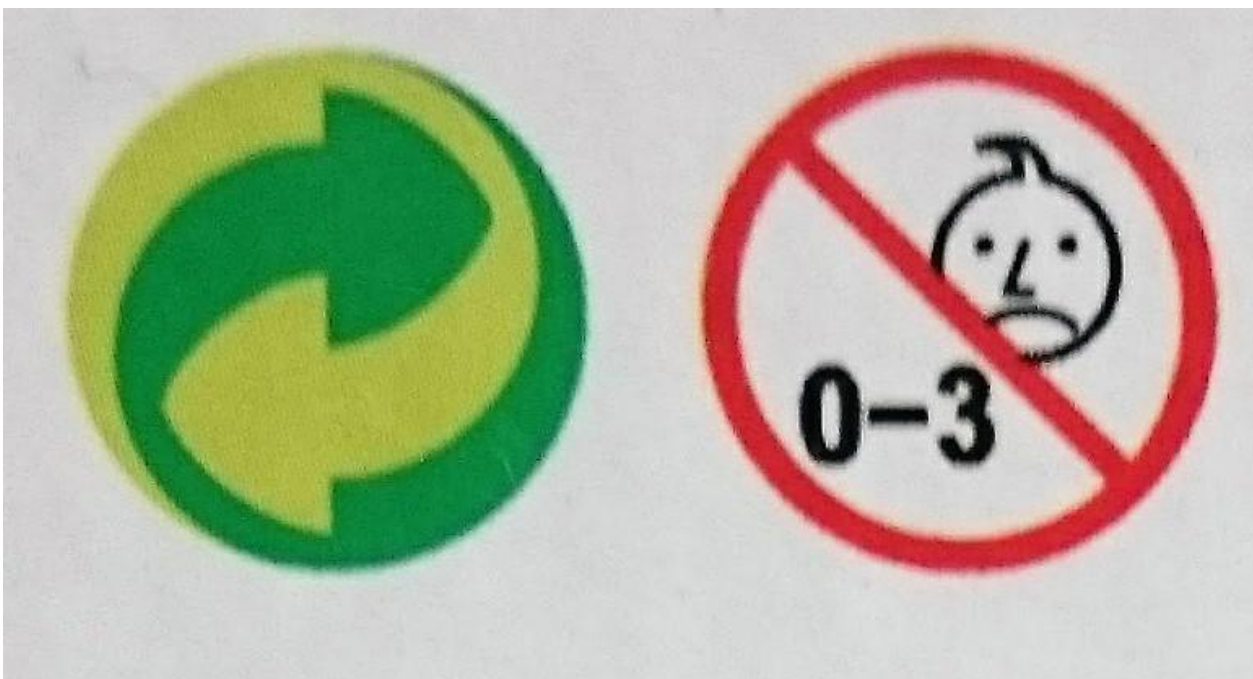
Rotaļlietu markējums.

* Produkts var tikt pārstrādāts.

* Droši varam mest ārā pie sadzīves atkritumiem, nekaitējot apkārtējai videi= sev pašiem.

* CE zīme apzīmē atbilstību Eiropas prasībām, tāpēc šai zīmei būtu obligāti jābūt uz mūsu veikalos esošajām rotaļlietām.

Kā attīrīt mantu kasti

- **Mazāk ir labāk!** Pērc nedaudz, bet kvalitatīvas rotaļlietas. Ļoti lētās, par brīvu dāļātās un sīciņās, ko nereti pieskaita suvenīriem, var saturēt kaitīgās vielas.
- **Ardievas vecajam!** Vairāk nekā 10 gadus vecas spēļmantas daudz biežāk satur kaitīgas vielas. Glabā tās aiz stikla, nevis mantu kastē. Tāpat neļauj bērnam rotaļāties ar bojātām mantām, piemēram, salūzušām elektrorotaļlietām, koka klučiem, kuriem lūp nost krāsa.

- **CE** Meklē marķējumu! [CE marķējumam](#) jābūt uz visām rotaļlietām, arī uz krāsām, plastilīna u.tml. Diemžēl negodprātīgu ražotāju dēļ marķējums gan negarantē, ka manta bērnam ir pilnībā droša.
- **Lasi brīdinājumus!** Pirms izvēlies mantu, rūpīgi izpēti, vai tā atbilst bērna vecumam, spējam un prasmju līmenim.
- **Dabiski – labāks!** Izvēlies rotaļlietas no dabiskiem materiāliem: gumijas, koka (labāk nekrāsota un nelīmēta), māla, kokvilnas un citām dabiskajām šķiedrām.
- **Ražots ES!** Izvēlies rotaļlietas, kas izgatavotas Eiropas Savienībā, kur ir stingrākas prasības spēļ mantu ražotājiem.

- **Derīgs špikeris!** [OEKO-TEX® Standard 100](#) marķējums apliecina, ka rotaļlietas auduma detaļas nesatur kaitīgās vielas
- **ÖKO-TEST** **Sehr gut** **Derīgs špikeris!** Vācu patērētāju ceļvedis [ÖKO-TEST](#) (“oko” nozīmē “eko”) regulāri vērtē arī rotaļlietas. Uzraksts “Sehr gut” nozīmē, ka spēļmanta novērtēta kā ļoti laba.
- **Iepakojumu ārā!** Jaunu rotaļlietu tūdaļ izpako un iepakojumu izmet, jo tas var saturēt kaitīgas vielas.
- **Mantas karantīnā!** Mīkstās rotaļlietas pāris reizes izmazgā, pārējās – izvēdini, pirms dod bērnam.
- **Uzticies degunam!** Nepērc smaržojošas (kaut vai pēc konfektēm) vai ķīmiski smakojošas rotaļlietas.

- **v** **Mazāk plastmasas!** Nepērc plastmasa rotaļlietas, īpaši, ja tās rotā uzraksts „vinila”, „PVC” vai otrreizējās pārstrādes kods 3.
- **Zīmēt/līmēt priekam!** Izvēlies marķierus, krāsas un līmes uz ūdens bāzes. Raugi, lai bērns pēc zīmēšanas vai līmēšanas vienmēr nomazgā rokas.
- **Izgatavo pats!** Rotaļlietas var darināt arī mājās: [lelles, lāčus un citus moškus](#), [leļļu mājas](#), [plastilīnu](#), [pirkstiņkrāsas](#).
- Par rotaļlietu drošumu vari uzzināt arī [Patērētāju tiesību aizsardzības centrā](#).

Par ko vērts satraukties

- plastmasas mīkstinātāji **ftalāti***
traucē attīstību un bojā hormonālo sistēmu
- **smagie metāli, piemēram, svins*, kadmījs*, hroms*** krāsvielās un kā stabilizētāji plastmasā
kancerogēni, kaitē auglībai, ietekmē bērna smadzeņu attīstību
- **anilīns*** krāsvielās
ļoti toksisks, kancerogēns un mutagēns (izraisa izmaiņas cilvēka DNS)
- **azokrāsvielas***
kancerogēnas, izraisa alerģiju
- **bromētie liesmu slāpētāji***
uzkrājas organismā; daži bojā hormonālo un reproduktīvo sistēmu; iespējams, ir kancerogēni
- plastmasas mīkstinātāji **hlorparafīni***
kancerogēni, bojā hormonālo sistēmu
- konservants līmēs **formaldehīds* un savienojumi, kas to izdala**
kairina gļotādu un ādu, var izraisīt pastiprinātu jutīgumu, kancerogēns
- stabilizētājs plastmasā, aktīvā viela tekstilrūpniecībā **nonilfenols***
bojā hormonālo sistēmu
- plastmasas piedeva **bisfenols-A**
bojā reproduktīvo un hormonālo sistēmu, palielina vēža risku
** Kaut šīs vielas rotaļlietās ir aizliegtas vai ierobežotas, atbildīgās institūcijas, veicot pārbaudes, tās arvien konstatē bērnu precēs*

Informāciju apkopoja:

Alūksnes pirmsskolas izglītības iestādes “Sprīdītis” skolotāja Jolanta APSĪTE

“PLASTMASAI – NĒ!”

- **VAI TEV IR ČAKLIE PIRKSTIŅI?**

IEKUSTINI TOS AR PIRKSTU ROTAĻU:

**“MAN IR DIVAS ČAKLAS ROKAS,
MANĀM ROKĀM DARBI SOKAS!”**

- **KO TU VARĒTU DARĪT?**

**UZAICINĀT APKĀRTĒJOS ŠĶIROT PLASTMASAS IZSTRĀDĀJUMUS
ATBILDĪGI!**

- **KĀDA IR TAVA LABĀ DOMA, ŠĶIROJOT ATKRITUMUS?**

**- ŠĶIROJOT SAUDZĒTU VIDI,
-TAUPĪTU DABAS UN ENERGORESURSUS,
-SAMAZINĀTU KOPĒJO POLIGONOS APGLABĀTO ATKRITUMU
DAUDZUMU.**

- **KO TEV VAJADZĒTU IEVĒROT!**

**KONTEINERĀ DRĪKSTI IZMEST:
-TĪRU UN IZSKALOTU IEPAKOJUMU**

KONTEINERĀ NEDRĪKSTI IZMEST:

-NETĪRUS PLASTMASAS IZSTRĀDĀJUMUS,

-EĻĻAS PUDELES,

-ROTAĻLIETAS,

-SAIMNIECĪBAS PRECES,

-SADZĪVES PRIEKŠMETUS,

- VIENREIZ LIETOJAMOS TRAUKUS.

• KĀDS IR TAVS MOTO PLASTMASAS ŠĶIROŠANAI?

-JO ATBILDĪGĀK ŠĶIROSI, JO SAKOPTĀKA LATVIJA!

MĒS, ALŪKSNES PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBAS IESTĀDES

“SPRĪDĪTIS” 4. GRUPAS BĒRNI AICINĀM :

- SAMAZINI ATKRITUMU DAUDZUMU,**
- ŠĶIRO PAREIZI,**
- PIRKUMIEM LIETO AUDUMA MAISIŅUS!**

-

LAI LABIE DARBI TURPINĀS!

29.10.-
04.11.

EKOSKOLU RĪCĪBAS DIENAS 2018

NĒ vienreizlietojamai plastmasai!

#Ekoskolas
#RīcībasDienas2018

«SPRĪDĪTĪ» KAD KOPĀ NĀKAM,
ZAĻUS DARBUS DARĪT SĀKAM:
PLASTMASAI MĒS SAKĀM NĒ!
TAD BŪS APKĀRT VIDE LABA,
MAZĀK PIESĀRNOTA DABA!

MĀCĪSIMIES PAŠI
UN ARAICINĀJUMU NERADĪT
PLASTMASAS ATKRITUMUS
DOSIMIES UZ ALŪKSNES
VEIKALIEM, KUNĢU
FRIZĒTAVU, IZGLĪTĪBAS
IESTĀDĒM, BIBLIOTĒKU,
PILSĒVIDES SERVISU U.C.

PLASTMASA
DZELTENĀIS KONTEINERS LAI LIEKSI!

 @videsfonds
 @fee_latvia

Organizē:

Atbalsta:

60

LATVIJAI
BŪT ZAĻAI!

SĀKI VIENREIZ
LIETOJAMAI
PLĀSTMASAI
NEI!

LIETO MAĪK!
LIETO VĒLĀK!
LIETO VĒLĀK!
LIETO VĒLĀK!
LIETO VĒLĀK!

rapool
Der Rags

PILSĒTVĪDES SERVISS

ŠIA "PILSĒTVĪDES SERVISS"
SAUŠOĒTĀJĀTUMU LĪGUMS PĒDĒKĀM PĒRSONĀM
RĪPNECĪBAS IELA 9F, ALŪKSNE

KARTONS

Atļauts ievietot šādā veidā:

NEKĀRĪT MĒST:

NEKĀRĪT MĒST:

PLASTMASA

Atļauts ievietot šādā veidā:

NEKĀRĪT MĒST:

NEKĀRĪT MĒST:

STIKLS

Atļauts ievietot šādā veidā:

NEKĀRĪT MĒST:

NEKĀRĪT MĒST:

KOKSNEŠU KĀRTOŠU IEPAKOJUMS

NEKĀRĪT MĒST:

NEKĀRĪT MĒST:

METĀLS

NEKĀRĪT MĒST:

NEKĀRĪT MĒST:

